

Шиян Д.В.

д. е. н., професор
ХНЕУ ім. Семена Кузнеця
Ульянченко Н.В.

к.е.н., доцент
НТУ «ХПІ» (Україна)

Ковальова О. М.
к.е.н., доцент, докторант,
ДБТУ (Україна)

РІВЕНЬ ЛІКВІДНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Військова агресія РФ мала суттєві наслідки для всієї економіки та сільського господарства, зокрема. В першу чергу це стосується підприємств які опинились в зоні війських дій. Багато з них зазнали значних матеріальних збитків, їхні сільськогосподарські угіддя були виведені з обороту через мінування, обстріли, утворення воронки. Крім того, для більшості підприємств суттєво ускладнилась логістика, значно зменшилось кредитування. Всі ці та багато інших факторів мають прямий негативний вплив на фінанси підприємств. Саме з метою оцінки цих наслідків на рівень ліквідності аграрних підприємств Харківської області було вирішено проаналізувати відповідні показники за період 2020-2022 рр.

Слід відмітити, що проблема ліквідності та фінансового стану підприємств є в центрі уваги багатьох дослідників як вітчизняних так і закордонних. В даному випадку це стосується і фінансів аграрних підприємств. Так, польські вчені підкреслюють, що в аграрних підприємствах величина показників прибутковості, ліквідності та ринкової активності є дещо вищою. В той же час дещо нижчими є показники ліквідності та питомої ваги залученого капіталу [1]. Також було встановлено, що величина рентабельності власного капіталу за моделлю Du Pont обумовлюються в першу чергу більш високим значенням оборотності активів. Інші дослідники також наголошують на тому, класифікація підприємств за рівнем фінансового стану є складною проблемою навіть для досвідчених експертів. Для цього автори використовують метод та модель нейронної мережі [2]. Олійник-Данн О. О відмічає, що в сільському господарстві значення коефіцієнта фінансового важеля сільськогосподарських підприємств в Україні, після врахування вартості землі підлягає зниженню до 0,128, що нижче фактичного значення 0,149 у США за цей рік [3]. Це, в свою чергу, може означати, що рівень довгострокового кредитування в Україні був меншим ніж у США.

Для оцінки фактичного стану справ з зміни рівня ліквідності підприємств використовувались дані за 2020-2022 рік. При цьому кількість підприємств дорівнювала у 2020 році- 120, 2021 році -89, 2022 році – 88. Це достатня сукупність для отримання надійних результатів (табл. 1).

**Таблиця 1. Ліквідності балансу сільськогосподарських підприємств
Харківської області у 2020-2022 рр, тис. грн**

Показники	2020 р.	2021 р.	2022р.	Відхилення (+,-	
				2020 р.	2021 р.
Ліквідні активи					
Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	845,1	613,8	756,7	-88,4	142,9
Дебіторська заборгованість	7067,8	7552,8	8451,7	1383,9	898,9
Запаси	6752,2	7215,8	7279,8	527,7	64,0
Всього ліквідних засобів	14665,1	15382,5	16488,3	1823,2	1105,8
Поточні зобов'язання і забезпечення					
Коефіцієнти ліквідності балансу:					
- абсолютний	0,120	0,068	0,072	0,120	0,068
- проміжний	1,124	0,903	0,873	1,124	0,903
- загального покриття	2,083	1,702	1,563	2,083	1,702

Джерело: власні розрахунки за даними фінансової звітності сільськогосподарських підприємств.

Отримані результати дають підстави стверджувати, що рівень ліквідності балансу впродовж аналізованого періоду мав тенденцію до зменшення. Так, коефіцієнт абсолютної ліквідності зменшився з 0,120 у 2020 році до 0,072 у 2022 році, коефіцієнт проміжної ліквідності відповідно з 1,124 до 0,873, а коефіцієнт загальної ліквідності з 2,083 до 1,563. Незважаючи на це зменшення, останні два коефіцієнти знаходяться на рівні нормативних значень. Це може свідчити, що рівень ліквідності переважної частини підприємств, незважаючи на надскладну загальну ситуацію, знаходиться в цілому на достатньому рівні. Виходячи з цього, є підстави для твердження, що сільськогосподарські підприємства, навіть регіону який суттєво постраждав від військової агресії РФ, можуть нормально вести свою операційну діяльність. Відповідно є всі підстави у фінансових інститутів продовжувати їх кредитування.

Список використаних джерел

1. Katchova, A.L. and Enlow, S.J. (2013), "Financial performance of publicly-traded agribusinesses", *Agricultural Finance Review*, Vol. 73 No. 1, pp. 58-73. <https://doi.org/10.1108/00021461311321311>
2. Konečný, V., Trenz, O., & Svobodová, E. (2010). Classification of companies with the assistance of self-learning neural networks. *Agricultural Economics*, 56(2), 51-58. <https://doi.org/10.17221/60/2009-AGRICECON>
3. Oliynyk-Dunn, O., Wasilewski, M., Wasilewska, N., Okhrimenko, I., & Adamenko, V. (2020). Transformation of the financing patterns of agricultural enterprises in the conditions of the financial system crisis: a case of Ukraine and the USA. *Economic Annals-XXI*, 182(3-4), 77-89. doi: <https://doi.org/10.21003/ea.V182-09>